

7:34	הדלקת נרות שבת ניו יורק
8:53	מוצאי שבת
9:01	סוק"ש מג"א
9:37	סוק"ש גר"א
12:58	חצות

פנינים לפרשה

שהיו שועריו גנבים ולסטים, והבאים לקבול לפני המלך מהם, היתכן שהשוערים ההם יוציאו להם רשות ליכנס לחייבם למלך, כמו כן הדבר הזה.

והוא אומר "כי יהיה לאיש וגו' איננו שומע וגו'", פי', מושלל הוא בערך השמיעה, כי לא יגיעוהו הדברים מצד המונע היושב (על) (בין שני) מפתחי הלב כאומרים ז"ל (ברכות ס"א).

(אוה"ח הק')

"בקול אביו ובקול אמו" (כא, יח)
 טעם שהוצרך להזכיר "אביו" ולא הספיק לומר בקולו, וחוזר לאביו שאמר בסמוך.

העיר הכתוב כי בן סורר ומורה לילודיו יסובבהו בן היותו מורד באביו ואמו, שהם הקב"ה (ברכות ל"ה:) וכנסת ישראל (זוה"ק ח"ב פי"ה). ע"ד אומר (משלי א, ח) "שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמן", כי לפי שילודיו חושכים שבטם מבניהם, ומניחים אותם לעשות הטוב והישר בעיניהם, וזה יסובב שגם בהם ימרוד.

וזה ישוער הכתוב "כי יהיה באיש וגו", דע שאיננו שומע בקול הקב"ה וכנסת ישראל, ולזה הגם שסורוהו לא ישמע אליהם, פי', מלבד שלא יקבל לחזור מעבירות שבינו ובין המקום, עוד לו שלא ישמע אליהם.

(אוה"ח הק')

"זולל וסבא" (כא, ט)
 "זולל" – מפורש והוא זולל בשר, רק הוא שם כלל לנוותן בכל מה שיתאוה כל מה שיבוקש ממנו. "וסבא" – מרבה לשתות והוא המשתכר. והנה זה כמו אפיקורוס, כי לא יבקש חיי העוה"ז כ"א להתענג בכל מיני מאכל ומשתה.

"וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת ותלית אתו על עץ" (כא, כב)
 דרש רבינו האר"י ז"ל על רבינו הרמ"ק ז"ל באשכבתיה, "וכי יהיה באיש חטא משפט מות" לשון חסרון (שחסר משפט מות) שהוא צדיק גמור, ולא נמצא שום חסרון לומר שנתחייב מיתה בעבור חטא זה, כי לא נמצא בו חטא, "והומת", ועכ"ז מת, וזו היא שקשה. לז"א "ותלית אותו על עץ", ר"ל, בעטיו של נחש, שאכל אדה"ר, ע"כ אמרי קדוש.

(נחל קדומים)

"וראית בשביה אשת יפת תאר.. ולקחת לך לאשה"

(כא, יא)
 וקשה: (א) הלא דין זה נוהג אפילו כשאינה יפת תואר וא"כ היה לכתוב "אשה" סתם. (ב) מה פשר ההדגשה ולקחת "לך"? אלא דאיתא בגמרא שבכל אשה יש שתי מעלות: חדא שמצילות אותנו מן החטא, ותו שמגדלות בנינו לתלמוד תורה. אבל ביפת תואר שאמרו רז"ל כל הנושא יפת תואר סופו שמוליד בן סורר ומורה א"כ יש בה רק חדא למעליותא והיינו שמצלת מן היצה"ר, ולפיכך אמר הכתוב "יפת תאר" רצונו לומר שאשה זו יפה רק בתואר אחד ואינה כשאר הנשים שיפות בשני תוארים להציל מן החטא ולגדל הבנים לתורה. וזהו "ולקחת לך" – דייקא לתועלת עצמך שמצלת אותך מן החטא ולא לתועלת בניך. (דרשות בן איש חי)

"כי יהיה לאיש בן סורר ומורה..."

(כא, יח)
 בן סורר ומורה על שם סופו הוא נהרג (רש"י ע"פ המדרש).
 ידועה הקושיא של הרא"ם מדוע עשה הקב"ה נס לישמעאל להחיותו במדבר ע"י גילוי הבאר לאמו. וע"ז טענו המלאכים כי עתידים בניו לגרום מיתה לבניך בצאתם לגלות, וע"ז השיבם הקב"ה "באשר הוא שם" – דהיינו שדין אדם לפי מצבו העכשוי ולא על פי העתיד. והקשה הרא"ם מדוע כאן בבן סורר ומורה כן דנים על פי העתיד?

ותירץ מהר"ל שיש הבדל בין בית דין של מעלה לבית – דין של מטה, העולם נברא באופן שקיימת בחירה לאדם לעשות כרצונו ואין בית דין נותן עונשים אא"כ חטא האדם. שאם יבואו עונשים למנוע את החטא, א"כ נשללת הבחירה ולכן דן הקב"ה את ישמעאל לפי מצבו באותה שעה, אבל ב"ד של מטה שכופין על קיום המצוות ה"ה שכופין למנוע מעבירות, וכן יפתה התורה את כוחם לענוש עד כדי חיוב מיתה כשרואים שסופו לחטוא וללסטם את הבריות.

"כי יהיה לאיש בן סורר ומורה איננו שמעי"

(כא, יח)
 צריך לדעת אומר "איננו", שהיה לו לומר אינו שומע.
 ואולי שבא להעיר, כי כשאדם ממליך בתוכו יצה"ר, נשללה ממנו הידיעה והשמיעה מהנאמר אליו, כי היצר עומד על מפתחי הלב ומונע הדברים מהגיע אל הנפש, כי הם יחייבוהו לצאת משם. והמשלתי הדבר למלך

"כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוקיך בידך"

(כא, ט)
 מדוע כאן אחרי כי תצא למלחמה באה ההבטחה "ונתנו ה' אלוקיך בידך", ואילו בפרשת בהעלותך (י, ט) נאמר: "וכי תבואו למלחמה בארצכם..." והרעותם בחצוצרות ונזכרתם... ואז – ונושעתם מאויביכם?

ועוד מדוע כאן נאמר בלשון יחיד "כי תצא" ושם בלשון רבים "וכי תבואו למלחמה..."?
 אלא, קושיא אחת מתורגמת בחברתה בפרשתינו נאמר כי תצא בלשון יחיד, דהיינו, כאיש אחד ובלב אחד באחדות וברעות אז – "ונתנו ה' בידך" כפי שאמרו חז"ל דורו של אחאב עובדי ע"ז היו, ועל שלא היתה ביניהם מחלוקת היו מנצחין במלחמה. – אבל כי תבואו למלחמה שתהיו מפולגים אז תצטרכו לרחמים גדולים.

תרוץ נוסף מהאדמו"ר מקוצק

"כי תצא" – אם אתה היוצא למלחמה אל עבר האויב – אז "ונתנו ה' אלוקיך בידך" בנקל וללא צורך בישועה מיוחדת. אולם אם המלחמה היא אחרי שהאויב בא כבר "בארצכם" – אז זקוקים לרחמי שמים מרובים ואין זה בבחינת "ונתנו ה' בידך" בנקל, אלא צריך "ונושעתם". וכן הוא הדבר במלחמה התמימית מלחמת היצר. קודם שיהא לו דריסת רגל אצלך – נקל לך לנצחו, אבל אחרי שהוא כבר מקנן בליבך וקנה אצלך שביטה כי אז תכבד המלחמה מאד.

(הרה"ק מקוצק)

"כי תצא למלחמה.. ונתנו ה'... ושביט.. וראית בשביה אשת יפת תאר"

(כא, י-יא)
 הרמב"ם בפ"ח מהלכות מלכים מביא ביחד את ההלכות שבשעת מלחמה הותרו מאכלות אסורים. וכן הותרה אשת יפת תאר.
 אומר ה"אור החיים" עלול להווצר מצב שעם ישראל יצא למלחמה לא בגלל שיש באמת צורך במלחמה אלא כדי להנות מאיסורים שהותרו בשעת מלחמה. לכן האריכה התורה בפסוק ראשון שתהיה יציאתך למלחמה על אויבך, שהם אויבי ה' כמ"ש דהמע"ה "הלא משנאני ה' אשנא וכי לאויבים היו לי" ואז אתה מובטח שיתנהו ה' בידך, אבל אם תהיה יציאתך למלחמה מפני סיבה אחרת אין אתה מובטח כלל שתנצחו. (אור החיים)

יהיו מלבושי האנשים והנשים שוים, יתעברו אלו עם אלו תמיד, ומלאה הארץ זמא. ועוד אמרו בטעם מצוה זו, שהיא להרחיק כל ענין ע"ז, שדרכם של ע"ז היתה בכך. ואלה שני הטעמים מצאתים בספר הרמב"ם ז"ל אחר כתבי אותם. **(החינוך מצוה תקמ"ב)**

⚡

פעם אחת רצתה הכבודה אשת רבי זלמן מוולוז'ין, לקחת חרב בידה לחתוך בה חוט או חבל, ויגער בה אישה הצדיק ויאמר, הרף ידך ממנו, ודעי וראי, אף שאין אסור גמור, הוא צל ודמות איסור יש בזה. אצל יעל אשת חבר הקני כתוב (שופטים ה, כו) "ידה ליתד תשלחנה וימינה להלמות עמלים", וזה לשון התרגום של יונתן בן עוזיאל: טובתא יעל אתת חבר שלמאה דקיימית מה דכתיב בספר אורייתא דמשה, לא תהוי תיקון זיין דגבר על אתתא. (והוא פירוש על המקרא – כב, ה' – "לא יהיה כלי גבר על אשה) אלהין ידהא לסיכתא אשיטית וימינא למרזבתא דנפחין ע"כ. והענין הוא שהתרגום מבאר, למה לקחה יתד ולא לקחה חרב, מפני שלא רצתה לעבור אל הלאו "לא יהיה כלי גבר וגו'.

(תולדות אדם)

⚡

"כי יקרא קן צפור לפניך וגו', שלח תשלח וגו'"

יש עוד דעת אחרת, שיש בקיום מצוה זו התעוררות רחמים על כל העולם, והוא כי מתוך שהוא משלח את האם, הנה היא מצטערת ודואגת על חרבן קינה ורחוק בניה ומצטערת והולכת ורוצה לאבד את עצמה, ומתוך צערה הגדול, השר הממונה על העופות מבקש רחמים מהקב"ה, ואז הקב"ה שכתוב בו (תהלים קמ"ה) "ורחמיו על כל מעשיו". ממשיך שפע הרחמים על כל המצטערים והצריכים רחמים ומרחם עליהם. נמצאת אומר, שהמקיים מצוה זו ומשלח, הוא סיבה לעורר רחמים על כל העולם וטוב לו עמהם. וז"ש "למען ייטב לך והארכת ימים", כלומר, אותו השלוח יהיה לטוב לך והארכת ימים עליו, כי אריכות ימים בסיוט הרחמים.

⚡

"כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך"

מצאתי רמז, גג הוא גבוה, ורומז שיעשה גבול לגאווה, ואם לאו משם תהיה נפילתו, "כי יפול הנופל ממנו", לפני שבר גאון. **(שלי"ה חק')**

⚡

"ולא תשים דמים בביתך"

שלא תעשה ענין שע"י ביתך אתה שופך דמים, כגון אחד שתיקן מפתחות לחדרים שלו, והיה סוגר מבחוץ באופן שלא היו יכולים לפתוח מבפנים, פעם אחת נפלה שרפה ונאבדו המפתחות ונשרפו בבית, כי לא יכלו לצאת.

⚡

"וכסית את צאתך"

אנו שרויים כעת במצב של הפקרה גמורה, כל מי שיש לו אגרון, יש לו גם האפשרות להכות ביהודים, זאת מנין. ה"חפץ חיים" זצ"ל היה אומר; הקב"ה "שומר עמו ישראל", כלום שומר שכר הוא. לא, אין אנו משלמים לו בעד שמירתו, הוא שומר חנם, אולם שומר חנם, ברצותו מסרב גם לשמור, אימתי הוא מסרב, כתוב בתורה **(כב, טו)** "ולא יראה בך ערות דבר ושב

האם מחויב הוא עפ"י תורה לכתת רגליו באישון לילה לכל חולה המזמין אותו, הרי התורה אמרה (שמות כ"א י"ט) "ורפא ירפא" – מלאן שניתן רשות לרופא לרפאות (ב"ק פ"ה). אבל מהיכתי תיתי שהוא חייב להענות לכל דורש, ובפרט שיש עוד רופאים בעיר. ד"ר ארונוב חוזר על שאלתו, ורוצה לדעת אם התורה מחייבת אותו לרפאות, או שמא זהו רק בגדר רשות.

ענין מרן זיע"א סגורות, מרן ממלמל חרישית, קולו כמעט לא נשמע. הרה"ח רבי הערש פנחס, מטה אזנו אל מול שפתי מרן, ושומע את לחשו האומר כמו לעצמו: חיוב הרופא מן התורה לרפאות חולי ישראל, וזה נכלל בפירוש מה שאמר הכתוב "והשבותו לו".

למחרת בבית"ח "זכרון משה", עמד תלמיד אחד ואמר, מה שייכות השבת אבידה להטלת חיוב מן התורה על רופא לרפאות? ולא קרב זה אל זה!

השתיק אותו הרה"ג אלקנה ויינסנשטרן באמרו: שא עיניך בפירוש המשניות להרמב"ם, מסכת נדרים פ"ד, ותמצא דברי הרבי מסטמאר ככתבם וכלשונם.

(עולמות שחרב)

⚡

וזה לשון הרמב"ם בפרוש המשניות: "...חיוב רופא מן התורה לרפאות חולי ישראל וזה בכלל הפסוק (דברים כב) "והשבותו לו" לרפאות את גופו שהוא רואה שהוא מסוכן ויכול להצילו או בגופו או בממונו.

⚡

מעשה וביוה"כ בשעת התפלה, ראה ר' זונדל מסלנט דרך החלון עז של יהודי קופצת לתוך גנת נהרי, ויצא מהר מבית"ח כשהוא עטוף בטלית וקוטל, וגרש אותה כדי להציל ממון ישראל.

(מקורה של הלכה זו בב"מ דף ל"א, שבכרם עכו"ם יש מצות השבה משום אבידת גופה, "דדילמא קטלו לה"). **(תנועת המוסר)**

⚡

פעם אחת הלכתי עם רבינו יחזקאל אברמסקי ז"ל, הבחין רבינו בילד קטן, שכפי הנראה נאבד, ואמר לי רבינו לעזוב אותו, ולעסוק במצוה יותר גדולה: השבת אבידה! אבידת גופו!...

(פניני רבינו יחזקאל)

⚡

"הקם תקים עמו"

הלך הבעלים וישב לו ואמר לו, הואיל ועליך מצוה לפרוק פרוק, פטור, שנאמר "עמו" – ספרי.

נראה דמזה יש להשכיל בענין העזר הבא לאדם לעזור בתורה ובעבודה (כדאי בסוכה נ"ב:). שהוא ג"כ דוקא אם האדם עושה ומייגע עצמו – רק אז מסייעין לו.

(עמוד האמת)

⚡

"לא יהיה כלי גבר וגו'"

משרשי המצוה, להרחיק מאומתנו הקדושה דבר ערוה וכל ענין וכל צד שיהיה הכשולן באותו דבר מצוי בתוכו, וכענין שיאמרו ז"ל ע"י משל (סנהדרין צ"ג). שאלהינו שונא זמה הוא, כלומר, שלאהבתו הרחיקו מן הזמה שהוא דבר מכוער ביותר, ויקח לב האדם ומדיחו מדרך טובה ומחשבה רצויה, לדרך רעה ומחשבה של שטות. ואין ספק, כי אם

"והתעלמת מהם"
פעמים שאתה מתעלם.. זקן ואינו לפי כבודו. **(כב, א)**

מעשה רבבי עקיבא אייגר שבא לוורשה, ויצאו לקראתו רבבות אלפי ישראל, חלקו לו כבוד מלכים, מיד ביקש להטות את הכרכרה מן הדרך והביע רצונו לבקר אלמנה אחת בעיר, מבנות משפחתו, וכל הקהל הולך אחריו, כדי שתזכה היא בכבוד הרב. העיר לו אחד:

אמנם מצוה להרנין לב אלמנה, אבל מר אינו מחויב, הלא אמרו שפעמים רשאי אדם להתעלם ממצוה, כמו זקן ואינו לפי כבודו, שפטור מלטרוח בהשבת אבידה. וכי זה כבוד לגאון כמותו להיות הולך בעצמו אל אשה אלמנה פשוטה?

השיבו רבי עקיבא אייגר: משם ראייה, כי רק בהשבת אבידה התיירו להתעלם, אבל במקרה שלי כתוב אחר מפורש "ומבשרך לא תתעלם...."

"השב תשיבם לאחיד"
צוהה התורה שנהיה זהירים בהשבת אבידה לבעלים, ומכפל ההשבה דרשו רז"ל (ב"מ ל:). אפילו מאה פעמים.

וכל זה מדרכי החסד והרחמים, ללמד שכלנו עם אחד ראויים שיהיה לנו אב אחד, ושירצה כל אחד בתועלת חברו, ושיחמול על ממונו, ובין שתהיה האבידה בע"ח בין שלא תהיה בע"ח, חייב הוא להחזירה לרשותו, וז"ש "וכן תעשה לחמורו" שהוא בע"ח ובהמה טמאה. "וכן תעשה לכל אבדת אחיד" אחד משאר כלים אע"פ שאינן חשובין כשמלה, "לא תוכל להתעלם" שלא תחזירו לידו.

וז"ש "לא תוכל להתעלם" אין להגין אותו בהשבת אבידה בלבד, אלא הוא הדין בשאר כל הפרטים ושאר כל התועלות שביד האדם להביאם לחבירו או להסיר ולדחות נזקו ממנו, הרי הוא חייב בכלן, וכענין שאמר הכתוב (ויקרא יט, יח) "ואהבת לרעך כמוך". **(רבינו בחיי)**

⚡

"השב תשיבם לאחיד"

כפל הלשון "השב תשיבם" נ"ל בס"ד עפ"י מ"ש בגמ' (תענית כ"ה): אמר רב פנחס, מעשה ועבר אדם על פתח ביתו (של ר' חנינא של דוסא) והניח שם תרנגולין, ומצאתן אשתו של ר' חנינא בן דוסא, ואמר לה: אל תאכלי מבציתן, והרבין בצים ותרנגולין והיו מצערין אותם ומכרין, וקנה בדמיהן עזים. פעם אחת עבר אותו אדם שאבדו ממנו התרנגולין, ואמר לחבירו: בכאן הנחתי התרנגולין שלי.

שמע ר' חנינא, אמר לו: יש לך בהן סימן. אמר לו: הן, נתן לו סימן, ונטל את העזין, והן הן עיזי דאייית דובי בקרנייהו ע"ש.

ונמצא שלפעמים יזדמן שצריך האדם למכור המציאה, או למכור הפירות והולדות שלהם ויעשה אותם קרן ונמצא אח"כ עשה לבעל האבידה כמה השבות. של קרן ופירות ופירי פירות וז"ש "השב תשיבם לאחיד", שיזדמן לפעמים שאתה משיב השבות הרבה.

(עוד יוסף חי)

⚡

"והשבתו לו"

מרן רבי יואל טייטלבוים זיע"א, שכב על כורסתו במלון צפניה בירושלים, ניס ולא ניס, התקרב אליו רופא ירושלמי חרד, ושמו ד"ר ארונוב, ושאלה בפיו:

מאחר"ד", "ערות דבר", משמעותו פריצות, ז"א הרס הצניעות, לפנים היה קיים כלל, בנות ישראל צנועות הן, היום יש כלל הפוך מזה, ועל כך התרו בנו "ושב מאחר"ד", ז"א. שהשי"ת יסיר את שמירתו מעלינו, למצב כזה הגענו היום, ובלעדי השמירה של השי"ת, אנו מופקרים לכל פגיעה.

(קובץ מאמרים)

"כי ה' אלוך מתהלך בקרב מחניך (ל)הצילך (ו)לתת (א)ויבך (ל)פניך" (כג, טו)
ראשי תיבות אלול – לרמוז שחודש זה הקב"ה מצוי בתוך בני ישראל כפי שדרשו חז"ל על הפסוק "דרשו ה' בהמצאו..." ושערי תשובה פתוחים ואז – לא יראה בך דבר והיה מחניך קדוש.
(קרבן העני)

"מוצא שפתיך תשמר ועשית כאשר נדרת לה' אלקיך וגו'" (כג, כד)
רומז על השבועה שמשביעין להנשמה קודם בואה לגוף שיהיה צדיק כו' כמ"ש רז"ל (נדה ל:), וע"ז בא הרמז שתמיד יזכור בזה וישמור מוצא שפתי. ועיין בזוהר בפסוק (ויקרא ה' א') "נפש כי תחטא ושמעה קול אלה כו" ע"ש. (א"ה – את דברי הזוה"ק הבאנו ב"ילקוט חמישאי" שם עה"פ עו"ש). (שליה הק')

"מוצא שפתיך תשמר ועשית כאשר נדרת לה' אלקיך נדבה אשר דברת בפיק" (כג, כד)

ומ"ש הכתוב "מוצא שפתיך וכו", אפשר לפרש במה שכתבנו משם האר"י זצ"ל בכונת פ' מזמור ס"ה "לך דומיה תהלה אלקים בציון ולך ישולם נדר שומע תפלה עדיך כל בשר יבואו" – דיש לחקור, כי הנה אלקינו יודע מחשבות אף כי לבות, אי"כ מה זה היה לאדם דחויבא עליו רמיה לנדור בפה וגם להתפלל בפה, הלא טוב כי כל איש ידור בלבו ויתפלל בלבו, והוא חוקר כליות, ומזה היה מתפרסם גדולתו ית'. ואחת מן התשובות שיש בזה הוא כי יצר לב האדם רע, ואם היה בדין לחשוב בלב הנדרים והתפלות, הלוך הלכו האישים בית תפלתם, וכל יצר מחשבות במו"מ והרהורי עבירה, ובפיהם ירצו שכבר התפללו, וכן אם חשב לנדור היה מתחרט ואין איש יודע מנדורו. אמנם עתה כי הכל בפה רבים מעמי הארץ מתיידיים, ועל כרחם מתפללים ומקיימים נדרים, ומתוך שלא לשמה בא לשמה.

וז"ש "לך דומיה תהלה", ודאי מדינא דום לה' והכל יהיה במחשבה. וזה שצריך לידור בפה, היינו טעמא "ולך ישולם נדר", והיינו טעמא "שומע תפלה – שהיא בדיבור ולא בלב, משום – עדיך כל בשר יבואו", דאי לאו הכי רבים בתפלה לבס הלק בהרהורי עבירה, עכ"ד.

ובזה נבוא אל הביאור, דאחר שאמר "כי תדור נדר" שצריך להוציאו בפה כאמור, אמר "מוצא שפתיך תשמור", כלומר, הטעם שצריך לידור בפה היינו שבהיות בדיבור "מוצא שפתיך תשמור" ולא תתחרט, שאם לא תשלם "ועשית" אזהרה לב"י שיעשן (ירושלמי ר"ה א' א') "כאשר נדרת וכו' נדבה אשר דברת בפיק", דע"י אשר דברת בפיק נודע ובי"ד מעשים אותך לשלם. (פני דוד)

"כי יקח איש אשה וגו' והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערות דבר וכתב לה ספר כריתות. והלכה והיתה לאיש אחר ושנאה האיש האחרון וכתב לה ספר כריתות" (כד, א-ב)

הנה אצל הבעל הראשון כתוב שכותב לה ספר כריתות "כי מצא בה ערות דבר", ואילו אצל הבעל האחרון כתוב שכותב לה ספר כריתות בגלל סתם "ושנאה" ללא שמצא בה ערות דבר. ואפשר לומר עפ"י הגמ' סוף גיטין דאיתא התם פלוגתא בין ב"ש וב"ה. ב"ש אומרים לא יגרש אדם את אשתו אלא אם כן מצא בה ערות דבר, וב"ה אומרים אפי' הקיחה תבטלו. ומסקנת הגמ' שם הא בזווג ראשון הא בזווג שני – שבזווג ראשון שנאוי המשלח ללא שמצא בה ערות דבר אבל בזווג שני אם שנא שלח. וי"ל אפוא דכ"ז מרומז בקרא "כי יקח איש אשה" – היינו בזווג ראשון אז כותב לה ספר כריתות רק אם מצא בה ערות דבר, אבל כשיצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר – דמיירי בזווג שני אז אפי' אם רק "ושנאה האיש האחרון", אע"פ שלא מצא בה ערות דבר ג"כ יכול לגרשה.
(הגר"א)

הליכות והלכות

מקצת דיני טבילת כלים

בפרשת מטות אנו קוראים שלאחר מלחמת מדין שאלעזר הכהן ציור את בני ישראל דיני הגעלת כלים, והוסיף אך במי נידה "יתחטא" ולמדו משם מים שנידה טובלת בהם דהינו מקוה נחלקו הפוסקים אם זה רק רמז או שזה מצוה מהתורה ממש. בכל אופן אסור להשתמש בכלי לפני הטבלתו במקוה אפילו שימוש זמני חד פעמי.
תקצר היריעה לפרט כל דינים אלו ונסה לעמוד על עיקרם:

חומר הכלים: כלים העשויים ממתכת כגון ברזל, זהב, כסף, וכדו' חייבים טבילה מהתורה. כלי זכוכית, דורלקס, פיירקס, קורל, ארקפול חייבים בטבילה מדרבנן. כלי עץ, עצם, אבן, או חרס רגיל לא מצופה פטורים לגמרי. כלי פלסטיק או ניילון נחלקו הפוסקים ונהגו להקל בזה ולא לטובלם. כלי אמאיל יטבול בלא ברכה. וכן כלי חרס מצופה במתכת או זכוכית כגון פורציליין יטבול בלי ברכה.

סוגי הכלים: חייב טבילה הוא רק לכלי סעודה וכן כלים שמכינים על ידם סעודה ישירות ולא כלים שצריכים לאחר השימוש בהם עוד פעולה כגון: מחבתות, סכינים, וצלחות של אלו טעונים טבילה עם ברכה אבל סכין של שחיטה כלים שלשין בצק, מערוך לבצק (ממתכת) כל כלים אלו כיון שצריך לאחר השימוש בהם עוד פעולה של בישול ולכן טעונים טבילה בלי ברכה.

ציננות שמאכסנים בהם אוכל ישירות אבל לא אוכלים ישירות מהם כגון ציננות לסוכר לקפה וכדו' חייבים טבילה אבל בלי ברכה אבל אם מאחסן בזה רק דברים סגורים עם אריזות פטור לגמרי וכן כלי נוי שמונחים רק ליופי בלבד פטורים מטבילה.

בעלות הכלים: כלי שמוצר ע"י גוי או במפעל ששייך לגוי (אפילו פועלים יהודים) טעון טבילה עם ברכה.

וכלים שמוצרים על ידי יהודי או על ידי מפעל ששייך ליהודי אפילו יש לו פועלים גויים אין טעון טבילה. (ויש שהחמירו לטבול בלי ברכה).

וכלים שמוצרים במפעל שיש בו שותפות של יהודי וגוי ביחד נחלקו הפוסקים ויטבול בלי ברכה.

כלים שעשויים על ידי מפעל יהודי שבעליו יהודים והמוצר נמכר לגוי והוא קונה מהגוי את הכלי כגון חניות בחוף לארץ ששייכים לגויים אפילו כלים תוצרת הארץ חייבים טבילה עם ברכה.

כלים חד פעמיים כגון תבניות אלומיניום שנעשו לשימוש חד פעמי אם משתמש באמת רק חד פעמי אין טעון טבילה אבל אם משתמש הרבה פעמים בזה (כגון שימוש באוכל קר) נחלקו הפוסקים ויש שחייבו טבילה בלי ברכה ויש שפטרו.

וכן כלי אריזה כגון צנצנת קפה או בקבוקי שתיה שרוצה להשתמש לאחר שרוקן אותם גם בזה נחלקו הפוסקים ומצריכים טבילה בלי ברכה ויש שפטרו גם בזה אבל ודאי שאין צריך לרוקן את התכולה המקורית מיד אלא משתמש כדרכו עד שיגמר.

מעשה חכמים

"לא תחרוש בשור ובחמר יחדי" (כב, ז)

וכתב דעת זקנים מבעלי התוספות: שלפי השור מעלה גרה והחמור אינו מעלה גרה, וכשיראה השור מעלה גרה יהיה סבור שהוא אוכל ומצטער.

אחד מילדי השכונה בא אלי ובפיו שאלה: האם מותר לו לגדל אפרוחים בתוך ביתו?

פתחתי לו את הספר "פרי עץ חיים" של רבי חיים ויטאל, שם מסופר שהאריז"ל אמר פעם לאחד מתלמידיו שהוא רואה עליו עונש מיתה רח"ל, והסיבה – כי גידל אפרוחים בתוך ביתו, והיה להם (לאפרוחים) סולם, דרכו היו עולים לקחת את מזונם, ופעם לקח בעל הבית את הסולם והרעיב בכך את העופות, עד ששר העופות קטרג עליו, ואמר לו האריז"ל לסלק ידיו מזה.

נמצאנו למדים, שאדם שלא בטוח בעצמו שיוכל לדאוג לכלכלת העופות, כדאי לו להתרחק מעסק זה כמטחווה קשת.

דברים אלה אמורים, לגבי כל מי שמגדל עופות או אפרוחים, ובפרט ילדים שבדרך כלל אינם מגלים אחריות כלפי בעלי החיים.

הפגיעה עלולה להשפיע כמה דורות מאוחר יותר

אבל יש ללמוד מכאן דבר נורא. אם זה דינו וזה עונשו של מי ש'פוגע' באפרוחים, על אחת כמה וכמה מי שמזיק ופוגע בחבירו.

הגמרא (שבת דף קמ"ה עמוד ב') מספרת על רבי חייה בר אבא ורב אסי שישבו לפני רבי יוחנן, ורבי יוחנן נימנם. אמר לו רבי חייה לרב אסי, מפני מה עופות שבבל שמינים יותר מעופות של ארץ ישראל? התעורר רבי יוחנן והשיב, מפני שלא גלו, שנאמר (ירמיה, פרק מ"ח פסוק י"א) "שאנן מואב מנעוריו ושקט הוא אל שמרו וכו' ובגולה לא הלך",

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי חכמים מוסלמים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובחתימה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הגון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה. לא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

החטא של שונאיו? הרי הם רדפו אחריו כדי להורגו, וכפי שמובא שם בפסוקים שלאחר מכן?

הרי לנו יסוד גדול עד מאוד, תאוות הרצח של האדם היא רק התוצאה של 'לא קידמו אתכם בלחם ובמים'. כאשר האדם עובר את חייו בצורה איגואיסטית, ואינו חושב על אחרים, הרי הוא מסוגל להגיע למצבים של רציחה, רח"ל. אם חבירו יחסום לו את הדרך ולא יאפשר לו להגיע להנאות האישיות שלו, הוא לא יחשוב פעמיים, ויעשה את הפשע הגדול ביותר.

האנוכיות ואהבת-העצמות של האדם היא- היא המביאה אותו לכך שירצה לקחת את חיי חבירו, ולכן כאשר התורה מזכירה את הסיבה מדוע לא יבואו עמוני ומואבי בקהל ה', היא אינה הסיבה מדוע לא יבואו עמוני ומואבי בקהל ה', היא אינה מדברת על תאוות הרצח שלהם, כיוון שזו רק התוצאה מכך שלא קידמו את עם ישראל בלחם ובמים, וכך גם אצל דוד המלך ושונאיו.

(טובך יבועו עמי שמב-שמג)

לפתע נכנס לבית המדרש אדם שהצג את עצמו כהמגיד מדובנא והחל לדרוש. המגיד האמיתי יושב בין כל האנשים ומאזין לדרשתו של המגיד מדובנא... בתחילת דבריו עוד דיבר 'המגיד' דברי מוסר, אך לאחר כמה דקות יצאו מפיו שטויות והבלים.

לא יכול היה המגיד להחריש יותר והודיע לקהל שהוא-הוא המגיד מדובנא, ולא מי שעומד ליד הסטנדר.

הכרעתם של הגבאים...

בבית הכנסת קמה סערה גדולה. המוני היהודים שבאו לשמוע את הדרשה התווכחו ביניהם מי הוא המגיד... הגבאים העלו רעיון משלהם: יבקשו משני המגידים לומר משל על פרשת השבוע, ומי שמשליו יהיו נעימים וערבים יותר. כדרכו של המגיד "האמיתי", הוא "יוכרז" כהמגיד מדובנא...

הפסוק שנבחר היה "לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה'", וכמובן שהמגיד מדובנא אמר בדרכו בקודש משל ניפלא שניקלט היטב בליבות השומעים, והנוכל ההוא סולק מבית המדרש בבושת פנים.

המשל נסב על הקושיה מדוע התורה מדגישה שהסיבה שלא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה' היא עקב כך ש"לא קדמו אתכם בלחם ובמים"? וכי זה היה כל חטאם? הרי הם ביקשו גם להרוג את עם ישראל?

אמנם התורה מפרשת לאחר מכן גם את החטא הזה שביקשו להרגם, אך לא זו היתה הסיבה שמנעה אותם מלבווא בקהל ה'. התורה תולה את הדבר רק ב"לא קידמו אתכם".

גם בתהילים, (פרק ק"ט, פסוק י"ד), לאחר שדוד מזכיר את שונאיו ומבקש ש"יזכר עון אבותיו וכו' וחטאת אמו אל תמח", הוא מפרט את החטא: "יען אשר לא זכר עשות חסד וירדף איש עני ואביון..."

וגם כאן צריך להקשות: האם זה היה עיקר

המשך מעשה חכמים

ואילו העופות שבארץ ישראל גלו, שנאמר (שם פרק ט' פסוק ט) 'מעוף השמים ועד בהמה נדדו', ולכן הם כחושים.

והעיר על כך הגאון ר' דוד שמעיה ויין זצ"ל, רבה של חולון: הרי מזמן הגלות עד זמנו של ר' יוחנן עברו מאות שנים, ובכל זאת ניכרה עדיין ההשפעה של הגלות על העופות, שהם ניני-ניניהם של העופות שגלו, עד כדי כך שגופם כחש מפני הצרות.

ויש ללמוד מכאן מוסר- השכל שלא לצער את חבירו, כי פגיעה זו עלולה להשפיע גם על הדורות שיבואו לאחר מכן, ומי שפגע עלול להיתבע על הכל.

וכיוון שלמדנו שמידה טובה מרובה, הרי שהמטיב עם חברו - יקבל שכר רב.

(טובך יבועו)

האנוכיות עלולה להוביל לדברים החמורים ביותר

"לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה' וכו' עד דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים" (כ"ג ד'- ה')

המגיד מדובנא ביקש פעם לצאת מעירו, ולא רצה שיידעו אנה פניו מועדות, כדי שלא ירדפו אחריו גם לשם. ארו המגיד מזוודותיו בהחבא, ויצא. בדרכו הגיע לעיירה קטנה, וסר לאכסנייתו של יהודי אחר וביקש רשות לשבות בביתו.

"איך לי כעת פנאי להתעסק עמך אפילו לא לשוחח מילה אחת", השיב האכסנאי.

"מה קרה", נבהל המגיד.

"מה, לא שמעת? בעוד מספר דקות ידרוש בבית המדרש שלנו המגיד מדובנא!..."

המגיד לא האמין למשמע אזניו. כיצד יתכן שכבר ידעו בעיירה על בואו, ומיד הזמינו לדרשו.. הלך המגיד עם כל הציבור לביהמ"ר והמתין לבאות.

הילולא רצדיקיא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
יד אלול	יג אלול	יב אלול	יא אלול	י אלול	ט אלול	ח אלול
רבי יהושע פאלק מקעפמנא	רבי יוסף חיים הבן איש חי	רבי מנחם מנשה מו"ס אהבת חיים רבי שמחה בונים מפשיסחא	רבי יעקב יקותיה ליב לוי מראשי כולל ורשא ב"ם רבי יעקב אלעזר הכהן ממקובלי ירושלים	רבי יוסף יהושע קאריין ראב"ד ירושלים	דן בני יעקב אבינו	רבי דידו כהן מגדולי רבני גרמא
שקיעה 7:36						שקיעה 7:45

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה